

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Plan för ökad delaktighet 2024–2027

Plan för genomförande av funktionshinderpolitik i Kungälv kommun

Diarie-/dokumentnummer:	KS2023/1562
Beslut:	KS 272/2023, 2023-10-18
Ersätter tidigare beslut	Kommunstyrelsen 2020-11-18 § 332/2020
Giltighetstid:	2024-01-01 t.o.m. 2027-12-31
Dokumentansvarig:	Lena Arnfelt sektorchef Trygghet och Stöd
Senast uppdaterad av:	Johan Sjöholm

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Relation till andra styrdokument	3
3. Syfte.....	3
4. Mål och viljeinriktning	3
5. Nulägesanalys.....	4
6. Indikatorer.....	6
7. Prioriterade områden och insatser	7
Tidiga insatser för barn och unga	7
Hälsa	8
Fritid, kultur och idrott.....	8
Tillgänglig och användbar miljö.....	9
Boende	10
Utbildning	11
Arbete och sysselsättning.....	12
Demokrati och civilsamhälle	12
Trygghet.....	13
8. Levandegöra	14
9. Uppföljning.....	14

1. Inledning

Planen är en del av arbetet med att utveckla ett socialt hållbart Kungälv. I planen konkretiseras de områden av programmet Social hållbarhet – ökat innanförskap som berör funktionshinder.

Kommunens arbete bygger på samverkan mellan samtliga sektorer i kommunen, andra myndigheter, näringsliv, lokala aktörer och föreningar. För att bedriva ett effektivt arbete krävs engagemang och samverkan från hela samhället.

2. Relation till andra styrdokument

Planen är hierarkiskt underordnad programmet Social hållbarhet – ökat innanförskap.

- Program Social hållbarhet – ökat innanförskap är ett långsiktigt och visionärt dokument med sju målområden för Kungälv kommunens arbete för social hållbarhet. Programmet sträcker sig till 2027 och antas av kommunfullmäktige.
- Plan för ökad delaktighet konkretiserar programmets prioriterade målområden i insatser och aktiviteter. Planen sträcker sig fram till 2027 och antas av kommunstyrelse

Utgångspunkt vid framtagande av planen är:

- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- FN:s barnkonvention
- Prop. 2016/17:188 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken
- Regeringens Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031
- SKR positionspapper Funktionshinder och delaktighet
- Socialstyrelsens definitioner av funktionsnedsättning, funktionshinder och tillgänglighet.

3. Syfte

Syftet med plan för ökad delaktighet är att skapa förutsättningar för delaktighet, tillgänglighet och jämlikhet för alla i Kungälv kommun och att tydliggöra funktionshindersaspekten i all kommunal planering och verksamhet.

4. Mål och viljeinriktning

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i

ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.¹

Genomförandet av det nationella målet för funktionshinderspolitiken ska inriktas mot de fyra områdena:²

- Principen om universell utformning, det vill säga att allt nytt som utformas, byggs och tillverkas är tillgängligt för så många som möjligt från början, utan specialanpassning i efterhand.
- Befintliga brister i tillgängligheten.
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet.
- Att förebygga och motverka diskriminering.

Inget av dessa områden kan ensamt uppnå det nationella målet, de är ömsesidigt beroende. Kungälv kommun verkar för att i all verksamhet uppfylla intentionerna i FN:s konvention och det nationella målet för funktionshinderspolitiken.

5. Nulägesanalys

Trots lagar från 60- och 70-talen om tillgänglighet till byggd miljö och transporter är Sverige långt ifrån ett samhälle där alla kan röra sig fritt på lika villkor. Fortfarande kan transporter, byggd miljö, verksamheter, information och kommunikation planeras utan att full tillgänglighet säkerställs. Många utestängs därmed från utbildning, arbete, fritidsaktiviteter och delaktighet. Bristande tillgänglighet är sedan 2014 en diskrimineringsgrund i Diskrimineringslagen. Kraven på tillgänglighet har även stärkts genom EU:s webbtillgänglighetsdirektiv. Liksom övriga kommuner behöver Kungälv fortsätta att höja kompetensen hos medarbetarna för att göra rätt från början, och där så inte har skett, systematiskt förbättra tillgängligheten i all verksamhet.

Personer med funktionsnedsättning uppger att de har en sämre hälsa än övrig befolkning. Att ha en funktionsnedsättning innebär inte i sig en försämrad hälsa, men är en hälsorisk som hör ihop med de livsvillkor som personerna har. Villkor som svagt inflytande, ekonomisk otrygghet, diskriminering och brist på tillgänglighet försämrar livskvaliteten. Sociala aktiviteter och olika former av annat stöd betyder mycket för en bättre hälsa. Den sämre hälsan hos personer med funktionsnedsättning skulle kunna förbättras genom stöd och insatser från samhället. Folkhälsomyndigheten framhåller vissa områden, exempelvis:

---

¹ Prop. 2016/17:188 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken

² Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031

- att förbättra ekonomiska villkor, bland annat genom ökad möjlighet för personer med funktionsnedsättning att delta på arbetsmarknaden.
- att uppmuntra och ge stöd för fysisk aktivitet och socialt deltagande.
- förebyggande arbete mot kränkande bemötande.

Den 1 januari år 2020 började FN:s barnkonvention gälla som svensk lag. Det innebär att Barnkonventionen fått en högre rättslig status. Barnkonventionen är tänkt att vara det yttersta skyddsnätet för barns rättigheter. Konventionen lyfter att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barnet och att barn har rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet. Barnkonventionen innehåller även särskilda delar om barn med funktionsnedsättning, till exempel att barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning bör ha ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som gör det möjligt för barnet att vara aktiv i samhällslivet.³

Vårdnadshavare till barn med svår funktionsnedsättning rapporterar i högre grad att barnets funktionsnedsättning påverkar deras dagliga liv jämfört med de som har barn utan funktionsnedsättning. I en enkät om folkhälsa till vårdnadshavare med barn som har svår funktionsnedsättning framgår lägre värden vad gäller livsvillkor, levnadsvanor och hälsa, jämfört med andra vårdnadshavare. Det framgår också att vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning lider oftare av psykisk ohälsa och löper också risk att bli långtidssjukskrivna. Upplevd trötthet, sömnbesvär och ångslan, oro och ångest är också vanligare bland vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning än bland andra vårdnadshavare.⁴

Stillasittande fritid är vanligare bland personer med funktionsnedsättning än i övriga befolkningen. Barn med funktionsnedsättning är i högre grad än andra beroende av familjens stöd och ekonomiska förutsättningar för att få en meningsfull fritid med möjlighet till vänskapsrelationer. Det finns brister i information om aktiviteter, hinder att ta sig till och från en aktivitet samt brister i kunskap om funktionshinder och bemötande, som gör att hela kedjan inte fungerar. Det finns också brister i samordning mellan olika aktörer som på olika sätt ska möjliggöra rätten till en meningsfull fritid för personer med funktionsnedsättning.

Alla människor har rätt till arbete och att vara bidragande till samhället utifrån sin egen arbetsförmåga. Alla människor har också rätt till en försörjning, oavsett arbetsförmåga. Arbetsmarknadspolitiken är inte utformad så att allas arbetsförmåga

---

³ <https://www.mfd.se/kunskap/manskliga-rattigheter/ett-hallbart-barnrattsarbete/>

⁴ <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/funktionshinder/halsa-hos-personer-med-funktionsnedsattning/halsan-hos-personer-med-funktionsnedsattning/>

tas tillvara. Många människor med funktionsnedsättning saknar arbete trots att de både vill och kan arbeta. Det skapar svårigheter för de enskilda som får stora problem med sin försörjning. Det är också en samhällsekonomisk förlust att arbetsmarknaden inte bättre kan ta tillvara allas arbetsförmåga.

En förändring över tid för Kungälv kommun funktionshinderverksamhet, är målgruppens förändrade behov. En tydlig tendens är att antalet brukare med psykiatrisk problematik och/eller pågående missbruk har ökat. Utvecklingen går också mot att det blir allt fler äldre medborgare med olika former av funktionsnedsättningar. Det ställer ökade krav på att kommunen ska möta upp behoven på anpassade boenden, personalens kompetens, aktiviteter och verksamhet.

6. Indikatorer

Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) tillhandahåller ett antal nyckeltal som stöd till kommuner och regioner. Nyckeltalen finns samlade på webbplatsen kolada.se. I Kolada markerar färger hur en kommun ligger till i förhållande till andra på ett nyckeltal. Kommunerna sorteras från högsta till lägsta och färgen tilldelas utifrån position på rankingen, oavsett hur stor spridningen är mellan kommunerna. Några av nyckeltalen saknar färg och då har ingen jämförelse gjorts mellan kommuner.

	Bästa 25 %
	Mittersta 50 %
	Sämsta 25 %

	2022
Brukarbedömning gruppbostad LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	75
Brukarbedömning servicebostad LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	81
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	59
Brukarbedömning gruppbostad LSS - Brukaren får den hjälp hen vill ha, andel (%)	100
Brukarbedömning servicebostad LSS - Brukaren får den hjälp hen vill ha, andel (%)	76
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får ibland den hjälp hen vill ha, andel (%)	92
Brukarbedömning gruppbostad LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	78
Brukarbedömning servicebostad LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	67
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren är aldrig rädd för något på sin dagliga verksamhet, andel (%)	73
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren trivs alltid på sin dagliga verksamhet, andel (%)	85

7. Prioriterade områden och insatser

I Program Social Hållbarhet finns sju prioriterade områden som ska bidra till den sociala hållbarheten i Kungälv kommun:

- Tidiga insatser för barn och unga
- Hälsa
- Boende
- Utbildning
- Arbete och sysselsättning
- Demokrati och civilsamhälle
- Trygghet

I plan för ökad delaktighet har dessa sju områden kompletterats med två områden som särskilt behöver uppmärksammas för att säkerställa funktionsnedsattas möjligheter till full delaktighet och innanförskap

- Tillgänglig och användbar miljö
- Fritid, kultur och idrott

Utifrån målområdena i plan för ökad delaktighet fastställs vilka insatser som ska genomföras fram till 2027, med utblick mot 2030.

Tidiga insatser för barn och unga

Tidiga och samordnade insatser handlar om att barn och unga med funktionsnedsättning ska få stöd i ett tidigt skede av en ogynnsam utveckling. För det krävs en förbättrad och utvecklad samverkan mellan skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst. Barn med funktionsnedsättning och deras familjer kan behöva mer stöd från samhället för att uppnå jämlika levnadsförhållanden.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Förvaltningens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakterna med barn och familjer med funktionsnedsättning. Särskilt fokus på tidigt stöd i förskola samt låg- och mellanstadiet.	För att förbättra tryggheten och studieron i skolan och för att öka elevernas närvaro i ska Kungälv kommun införa skolsociala team.	ToS, BoL
	Utvärdera och utveckla anhörigstöd för vårdnadshavare till barn och ungdomar med funktionsnedsättning.	ToS

Hälsa

Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra. Kommunens verksamheter ska ha kunskap om funktionsnedsättningar och livsvillkor som påverkar hälsan för personer med funktionsnedsättning. Kommunen ska medverka till att personer med funktionsnedsättning har tillgång till hälso- och sjukvård med god kvalitet, hälsofrämjande och förebyggande insatser aktiviteter samt andra hälsorelaterade tjänster på lika villkor som andra. Kommunens verksamheter ska bemöta personer med funktionsnedsättning på ett normmedvetet sätt med individens behov i centrum.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Verka för god hälsa hos personer med funktionsnedsättning genom att motverka isolering och uppmuntra till olika former av goda levnadsvanor.	Genomföra aktiviteter inom LSS med syfte att stärka kunskapen om goda levnadsvanor.	ToS
Främja kännedom om, tillgång till och användningen av hjälpmedel och teknik vid habilitering och rehabilitering.	Utvärdera effekter av pilotprojektet All-age-hub för målgrupp funktionshindrade.	ToS
	Kompetensutveckling för medarbetare i samband med nytillkommen välfärdsteknik i verksamheten.	ToS

Fritid, kultur och idrott

Kommunens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i förenings- och övrigt samhällsliv på lika villkor som andra. Personer med funktionsnedsättning i alla åldrar ska kunna utforma sin fritid på lika villkor som andra. Det kan vara att ta del av och utöva exempelvis kultur, idrott eller friluftsliv.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Den kommunala kultur- och fritidsverksamheten ska erbjuda aktiviteter som gör det möjligt för barn och unga med funktionsnedsättning att delta.	I samverkan med RF-SISU och projekt Friskvårdsgrupp öka föreningsledares kompetens att möta barn- och unga med funktionsnedsättning.	SoU

	Säkerställa och vidareutveckla fritidsaktiviteter inom LSS	ToS
	Nyhetsbrev och samlad information om Funkis fritidsaktiviteter i Kungälv kommun och i närområdet.	ToS
Stimulera föreningar att erbjuda aktiviteter och verksamheter så att personer med funktionsnedsättning kan delta både som utövare och som åskådare.	Utifrån Idrottspolitisk plan och i samverkan med RF-SISU utveckla verksamheterna för parasport och inkludering hos Kungälv kommuns idrottsföreningar.	SoU
	Utvärdera Följa-med-kortet	ToS

Tillgänglig och användbar miljö

Personer med funktionsnedsättning har rätt till en tillgänglig och användbar inne- och utemiljö och kunna förflytta sig på lika villkor som andra.

Tillgängliga utemiljöer

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Barn med funktionsnedsättning ska som andra barn ges möjlighet att leka i och använda utemiljön.	Översyn och anpassning av tillgänglighet på lekplatser nä det gäller syn- och hörselskadade	SoU
Förbättra tillgänglighet i kommunens utemiljöer.	Enkelt avhjälpna hinder på befintliga kommunala gator, gång- och cykelvägar, torg och andra allmänna platser ska åtgärdas.	SoU
	Fortsatta åtgärder på fysisk tillgänglighet vid utemiljöer som kultur- och idrottsanläggningar och skolgårdar.	SoU
	Naturområden i kommunen ska i så stor utsträckning som möjligt göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.	SoU

Tillgängliga publika lokaler

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Kommunens publika lokaler och anläggningar ska vara tillgängliga för alla.	Tillämpa och ställa krav på universell utformning vid ny- och ombyggnation av lokaler.	SoU

Tillgängliga transporter

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Hållplatser och stationer ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.	Fyra hållplatser per år ska tillgänglighetsanpassas.	SoU
	Inventering av vägar till och från hållplatser för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan ta sig till och från hållplatser.	SoU

Tillgänglig information

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Stödja individens tillgänglighet till offentliga miljöer, inte bara i text utan även med symboler eller annan kommunikation.	Inventering och säkerställande av skyltning av kommunens lokaler och anläggningar.	SoU
Tillhandahålla uppdaterad information om tillgängligheten i kommunens egna byggnader, anläggningar och turistmål.	Säkerställa informationen i tillgänglighetsdatabasen.	SoU

Boende

Personer med funktionsnedsättning har rätt till en tillgänglig bostad och att leva ett självständigt liv i ett samhälle med lika valmöjligheter som andra. Det inkluderar rätten att ha inflytande över bostadsform med eller utan stöd. Bostaden ska vara tillgänglig och bidra till en tillfredställande levnadsstandard och därmed inte bli ett ekonomiskt hinder.

Tillgängliga bostäder

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Kungälv kommun ska verka för att det skapas bostäder och bostadsområden som är tillgängliga för alla.	Tillämpa och ställa krav på universell utformning vid nybyggnation av bostäder.	SoU
	Systematiskt inventera och åtgärda identifierade hinder i bostäder.	Kungälvsbostäder, Förbo
	Vid större renoveringar verka för att öka antalet tillgängliga bostäder.	Kungälvsbostäder, Förbo

Utbildning

Personer med funktionsnedsättning har rätt till utbildning på lika villkor som andra. Det förutsätter fysisk, pedagogisk och social tillgänglighet samt samverkan vid övergångar från förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshemmen, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning. Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Skolans medarbetare ska ha kännedom om och använda sig av den expertis som finns inom respektive skolas elevhälsa samt den centrala stödenheten.	Ta fram och tillämpa kommunikationsplan för att informera om befintliga resurser.	BoL, Stab
Nyttja olika lärverktyg, till exempel anpassade läromedel och digitala lärverktyg.	Utvärdering och utveckling av användandet av kompensatoriska hjälpmedel.	BoL
Den fysiska miljön ska anpassas för god tillgänglighet för elever och vårdnadshavare med funktionsnedsättning.	Tillgängligheten i skolorna granskas i skyddsronder.	BoL
Kommunens verksamheter ska säkerställa att övergången mellan olika skolformer fungerar för elever med funktionsnedsättning. Likaså ska samverkan ske för att underlätta övergång från skola till arbetsliv.	Säkerställa att rutin finns och följs för övergång mellan olika skolformer samt från skola till arbetsliv.	BoL

Arbete och sysselsättning

Arbete och sysselsättning bidrar till ekonomisk självständighet och delaktighet i samhället. Personer med funktionsnedsättning har rätt att delta på arbetsmarknaden, i arbetslivet eller i annan meningsfull sysselsättning. Rätten till arbete ska skyddas och främjas. För att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta behövs skäliga anpassningar samt systematiskt arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering i samband med bland annat rekryterings- och anställningsvillkor.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Kungälv kommun som arbetsgivare ska verka för att möjliggöra anställningar för medarbetare med funktionsnedsättning.	Inventera samtliga kommunala verksamheters behov av hjälp genom Daglig verksamhet. Fokus är möjlighet till tjänstgöring som praktikant.	ToS
Kungälv kommun ska i nära samarbete med arbetsförmedlingen och näringslivet verka för att skapa arbete och sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.	Utifrån Samhällskontraktet med näringsliv och civilsamhälle skapa möjligheter till arbete och sysselsättning för personer med funktionshinder.	ToS
	Permanent en plats med speciell inriktning för estetisk verksamhet inom Daglig verksamhet	ToS
	Utvärdering av av aktiviteter inom daglig verksamhet	ToS

Demokrati och civilsamhälle

Personer med funktionsnedsättning ska kunna utöva sina demokratiska rättigheter, vara delaktiga och ha inflytande på lika villkor som andra. Personer med funktionsnedsättning har rätt att få information och kommunicera med kommunen på lika villkor som andra.

Medvetenheten och förståelsen om funktionsnedsättningar och hur dessa påverkar människors livssituation både individuellt och generellt ska öka hos kommunens medarbetare.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Inför val till Europaparlamentet 2024 respektive allmänna val 2026 genomföra riktade insatser för att stärka och underlätta valdeltagande	Genomföra kunskapshöjande insatser och valskola för målgruppen.	Stab
	Säkerställa tillgängliga val med hjälp av checklistan från MFD:s (Myndigheten för delaktighet)	Stab
Personer med funktionsnedsättning som kommer i kontakt med kommunens personal ska uppleva ett gott och professionellt bemötande.	Kompetensutveckling för samtliga medarbetare om normer, bemötande, attityder, tillgänglighetsfrågor och universell utformning. Utbildning tas fram i samarbete med funktionshinderrörelsen.	Stab
Kommunens verksamheter ska anpassa och utveckla sin kommunikation så att alla personer med funktionsnedsättning kan förstå informationen och uttrycka behov och synpunkter.	Utveckling och anpassning av kommunens hemsida och andra digitala kanaler för att uppfylla kraven i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service.	Stab

Trygghet

Personer med funktionsnedsättning är ofta mer beroende av sin omgivning än andra och kan därför ha svårt att värja sig från kränkningar och våld.

Personer med funktionsnedsättning har rätt till trygghet, i och utanför hemmet. Det omfattar att leva fritt och säkert från alla former av kränkningar, utnyttjande, hedersrelaterat förtryck, våld, övergrepp eller diskriminering. I det ingår att få det stöd som den enskilde har rätt till.

För trygghet i krissituationer behöver all krisberedskap inkludera personer med funktionsnedsättning. Ett normmedvetet förhållningssätt, bemötande och kunskap om olikheter bidrar också till trygghet.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Kommunens verksamheter ska verka för att förebygga och	Utifrån genomförd utbildningsinsats inom	ToS

upptäcka kränkningar, diskriminering, förtryck, våld i nära relationer och annan våldsutsatthet som personer med funktionsnedsättning drabbas av.	funktionshinder hösten 2023 säkerställa att rutiner finns och efterföljs.	
Kommunens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar personer med funktionsnedsättning.	Säkerställa att det finns ett funktionshinderperspektiv i samtliga verksamheters risk- och sårbarhetsanalyser.	Samtliga verksamheter

8. Levandegöra

Plan för ökad delaktighet utgår till stor del från befintlig verksamhet inom kommunen. Inom förvaltningen är det prioriterat att tydliggöra vem som ska arbeta med respektive uppdrag och koordinera dessa.

Planen publiceras på kommunens hemsida tillsammans med övriga styrdokument.

9. Uppföljning

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för plan för ökad delaktighet och ska tillse att den är ändamålsenlig. Om det under perioden visar sig att planen behöver uppdateras ska behovet initieras till berörd instans.

Uppföljning av program Social hållbarhet görs i samband med Kungälv kommun årsbokslut, där planens aktiviteter följs upp årligen. Rapporten redovisas till kommunfullmäktige och innefattar återkopplingar från Social översiktsplan, Äldreplan, plan för ökad delaktighet samt plan Trygg i Kungälv.